

Departementets merknader til ledningsregistreringsforskriften

§ 1 Formål

Forskriften skal sikre en nøyaktig og pålitelig innmåling av ledninger og annen infrastruktur i grunnen, sjø og vassdrag, og gjøre det enkelt å få tilgang til denne informasjonen.

Til § 1

Bestemmelsen sammenfatter formålet med forskriften.

§ 2 Definisjoner

I forskriften menes med

- a) *ledning*: kabel, rør, tunnel, kanal, kulvert, boring og andre framføringsselementer med tilhørende koplinger, kummer og andre forbindelseselementer
- b) *ledningsnett*: ledninger beregnet for transport av petroleum, varme- og kuldeutveksling, elektrisitet, elektronisk kommunikasjon, drikkevann, avløpsvann, overvann eller avfall
- c) *allmennyttig ledningsnett*: ledningsnett til bruk for tjue eller flere sluttbrukere
- d) *lokalt ledningsnett*: ledningsnett til bruk for færre enn tjue sluttbrukere og som ikke er koplet til allmennyttig ledningsnett
- e) *stikkledning*: ledning som forbinder ledningsnett med sluttbrukeren
- f) *trekkerør*: ledning beregnet for framføring av annen ledning i ledningsnett
- g) *ledningsanlegg*: allmennyttig ledningsnett med stikkledninger og tilhørende trekkerør, samt ledninger langs vei og jernbane som nevnt i § 3 andre og tredje ledd
- h) *ledningseieren*: den som har ansvaret for at et ledningsanlegg fungerer og er i drift
- i) *utbyggeren*: den som planlegger eller skal utføre arbeider i nærheten av et ledningsanlegg.

Til § 2

Bokstav a definerer *ledning* som et fellesbegrep for alle typer ledninger, kabler, rør, tunneller, kanaler, kulverter, boringer og liknende lineære framføringsselementer samt tilhørende koplinger, kummer og andre forbindelseselementer (noder).

Definisjonen skiller ikke mellom ledninger i grunnen og ledninger i luften. Det framgår av virkeområdebestemmelsen i § 3 at forskriftens krav til dokumentasjon og tilgang til opplysninger ikke gjelder ledninger i luften.

Bokstav b definerer *ledningsnett*. Et ledningsnett er etter definisjonen en fysisk infrastruktur for å distribuere eller transportere noen viktige forsyningstjenester i samfunnet. Det omfatter forsyning av petroleum (inkl. gass og olje), kulde, varme,

elektrisk energi, elektronisk kommunikasjon, drikkevann, avløpsvann, overvann og avfall (avfallssug).

Ledningsnett kan være komplisert oppbygd med et stort antall ledninger og noder i kompliserte nettverk, eller det kan være en enkelt lineær framføring. Definisjonen omfatter ledninger som er i bruk, som planlegges tatt i bruk og som er tatt ut av bruk.

Bokstav c definerer *allmennyttig ledningsnett* som ledningsnett til bruk for tjue eller flere sluttbrukere. Med allmennyttig ledningsnett menes således en infrastrukturteneste for et større antall brukere. Om ledningsnett er eid av det offentlige, et sameie eller en privat virksomhet, er ikke avgjørende.

Med sluttbruker menes den som nyter godt av forsyningstjenesten. Sluttbrukeren vil vanligvis være det samme som en kunde eller en abonnent (f.eks. en husstand), men sluttbrukeren kan også være tilknyttet tjenesten på annen måte, f.eks. som andelseier i ledningsnett. Sluttbrukeren kan være en forbruker så vel som en virksomhet. I noen tilfeller kan et borettslag eller en gårdeier stå som abonnent på vegne av flere husstander (boenheter) som alle nyter godt av forsyningstjenesten. I slike tilfeller regnes hver husstand (boenhet) som én sluttbruker. Når en virksomhet er sluttbruker, skilles det ikke mellom store og små sluttbrukere. Et hotell regnes f.eks. som én sluttbruker.

Antall sluttbrukere telles uavhengig av om disse er koplet til ledningsnett direkte via ledninger i grunnen, sjø eller vassdrag, eller på annen mer indirekte måte, f.eks. via luftledning, radiolinje, avfallsinnhenting o.a.

Bokstav d definerer *lokalt ledningsnett* som frittstående ledningsnett til bruk for en til nitten sluttbrukere. Eierskap eller geografisk utbredelse er ikke avgjørende.

Eksempler på lokale ledningsnett kan være drenering som ledes rett ut i nærliggende vassdrag, eller intern transport av drikkevann mellom ulike produksjonsledd innen et bryggerianlegg. Et annet eksempel kan være et kommunalt vann- og avløpsanlegg som betjener et sykehjem og noen få boliger.

Lokale ledningsnett er i utgangspunktet ikke omfattet av forskriften med mindre de ligger i eller langs offentlig veggrunn, eller nærmere offentlig veg enn 3 meter fra vegkant, jf. § 3 andre ledd bokstav a.

Bokstav e definerer *stikkledning* som ledning som forbinder sluttbrukeren med det allmennyttige ledningsnett. Stikkledninger er avgreininger fra det allmennyttige ledningsnett med formål å distribuere forsyningstjenesten helt frem til sluttbruker (kundens bygning). Stikkledningen omfatter både lineære framføringselementer og tilhørende forbindelseselementer, jf. definisjonen av «ledning».

Forskriften gjelder stikkledninger uavhengig av om det er eieren av ledningsnett eller sluttbrukeren som har ansvaret for at stikkledningen fungerer. For ekom og elektrisk energi vil eieren av ledningsnett ofte ha ansvaret for forbindelsen helt frem til abonnentens bygning eller annet koplingspunkt, som for eksempel måler eller sikringsskap.

For vann, avløp og overvann vil sluttbruker normalt selv være eier av stikkledningen. Noen kommuner legger opp til at sluttbruker har ansvar for stikkledningen så langt den ligger utenfor offentlig veggrunn, mens vann- og avløpsetaten har ansvar for stikkledningen i offentlig veggrunn.

I noen tilfeller vil stikkledningen kunne betjene flere sluttbrukere, og således kunne være et ledningsnett i seg selv. Så lenge ledningsnettet betjener færre en tjue sluttbrukere, vil et slikt ledningsnett falle inn under definisjonen av «stikkledning». Dersom ledningsnettet betjener tjue eller flere sluttbrukere, vil ledningsnettet falle inn under definisjonen av «allmenntilgjengelig ledningsnett». Når to allmenntilgjengelige ledningsnett er koplet sammen, vil i utgangspunktet hver av eierne ha selvstendig ansvar for sin del av ledningsnettet. Dette er ikke til hinder for at en av eierne påtar seg ansvaret etter forskriften her for begge ledningsnettene.

Bokstav f definerer *trekkerør* som ledning beregnet for framføring av annen ledning i ledningsnett. Trekkerør vil vanligvis være varerør, kanaler og andre ledninger med avsatt plass til å føre fram andre (mindre) ledninger. Trekkerør kan for eksempel være anlagt sammen med en drikkevannsledning med tanke på senere trekking av ledning til elektronisk kommunikasjon. Selve drikkevannsledningen regnes ikke som trekkerør, selv om den kan brukes på denne måten. Et trekkerør kan i prinsippet inneholde ledninger fra forskjellige allmenntilgjengelige ledningsnett.

Bokstav g definerer *ledningsanlegg*. Et ledningsanlegg består av ett eller flere allmenntilgjengelige ledningsnett med tilhørende stikkledninger. Trekkerør som er etablert sammen med ledningsnettet, omfattes også av definisjonen.

I og langs offentlig veggrunn, eller nærmere offentlig veg enn 3 meter fra vegkant, regnes også følgende ledninger som ledningsanlegg og er omfattet av forskriftens krav til dokumentasjon og utlevering av opplysninger, jf. § 3 andre ledd:

- lokale ledningsnett
- ledninger som hører til vegens belysning, drift eller konstruksjon, inkludert tilhørende trekkerør
- ledninger, inkludert tilhørende trekkerør, som hører til drift eller konstruksjon av jernbane, sporvogn og liknende som benytter veggrunnen

I og langs grunn til jernbane omfattet av jernbaneloven regnes også trekkerør som hører til jernbanens drift eller konstruksjon som ledningsanlegg og er omfattet av forskriftens krav til dokumentasjon og utlevering av opplysninger, jf. § 3 tredje ledd.

Ledningsanlegg etter definisjonen her er ikke nødvendigvis sammenfallende med definisjonen av ledningsanlegg etter forskrift om saksbehandling og ansvar ved legging og flytting av ledninger over, under og langs offentlig veg, jf. veglova.

Bokstav h definerer *ledningseieren* som den som har ansvaret for at vedkommende ledningsanlegg fungerer og er i drift. Ansvaret er knyttet til de materielle delene av ledningsnettet og ikke nødvendigvis det som transporteres eller distribueres gjennom ledningene. Ansvaret er knyttet til infrastrukturansvaret. Ledningseieren

trenger nødvendigvis ikke eie de fysiske ledningene, koplingene osv. eller grunnen som ledningene ligger i.

For eksempel vil energiselskapet som har områdekonsesjon med leveringsplikt til abonnentene innenfor det geografiske området konsesjonen gjelder for, regnes for å være ledningseieren, og ikke den som har ansvaret for å omsette elektrisk energi til den enkelte abonnenten.

Dersom ledningseier A stiller trekkerør til disposisjon for at ledningseier B skal kunne framføre sitt ledningsnett, vil dokumentasjonsansvaret etter forskriften her i utgangspunktet falle på A for den delen der B benytter trekkerøret til A. I noen tilfeller kan trekkerøret, f.eks. en framføringskanal, være etablert av en utbygger som ikke er ledningseier. I slike tilfeller vil hver enkelt ledningseier som benytter kanalen, være ansvarlig etter forskriften for sine ledninger, eventuelt kan det gjøres avtale om at én av ledningseierne tar ansvaret for kanalen etter forskriften.

Definisjonen gjelder tilsvarende for ledninger som er omfattet av § 3 andre og tredje ledd. Ledningseieren for et lokalt ledningsnett som på denne måten er omfattet av forskriften, vil således være den som har ansvaret for at det lokale ledningsnettet fungerer og er i drift.

Bokstav i definerer *utbyggeren* som den som planlegger eller skal utføre arbeider i nærheten av et ledningsanlegg. Utbyggeren vil av den grunn som oftest ha saklig behov for opplysninger om ledningsanlegget. Med saklig behov menes planlegging, prosjektering og utførelse av lovlig arbeid på eller i umiddelbar nærhet av anlegget. Likt med utbyggeren regnes den som eventuelt vil opptre etter fullmakt på vegne av utbygger. Utbyggeren kan være byggherre for eget arbeid eller være engasjert av byggherren for å planlegge, prosjektere eller utføre arbeidet.

§ 3 Virkeområde

Forskriften gjelder ledningsanlegg i grunnen og sjø og vassdrag. Et ledningsanlegg regnes som å ligge i grunnen også når det er lagt på eller over grunnen med beskyttende overdekning, langs veg- og jernbanebruer, eller under bygninger og konstruksjoner. I sjøen gjelder forskriften ut til én nautisk mil utenfor grunnlinjene.

I eller langs offentlig veggrunn, eller nærmere offentlig veg enn 3 meter fra vegkant, gjelder forskriften også:

- a) lokalt ledningsnett
- b) ledninger som hører til vegens belysning, drift eller konstruksjon, inkludert tilhørende trekkerør
- c) ledninger som hører til drift eller konstruksjon av jernbane, spurvogn og liknende som benytter veggrunnen, inkludert tilhørende trekkerør.

I eller langs grunn til jernbane omfattet av jernbaneloven gjelder forskriften også trekkerør som hører til jernbanens drift eller konstruksjon.

Forskriften gjelder ikke

- a) de deler av et ledningsanlegg som går i luftspenn

- b) ledninger til drenering i landbruket
- c) rørledninger i sjø for transport av petroleum
- d) ledninger i bygninger og konstruksjoner.

For ledninger som er klassifisert som skjermingsverdige objekter eller infrastruktur etter sikkerhetsloven, gjelder kun § 4.

Forskriften begrenser ikke adgangen grunneiere eller andre rettighetshavere har til å sette vilkår for å ha ledninger på eller i egen grunn.

Til § 3

Første ledd. Forskriften gjelder den delen av et ledningsanlegg, inkludert stikkledninger og tilhørende trekkerør, som ligger i grunnen, dvs. helt eller delvis nedgravde framførings- og forbindelselementer. Det inkludert også andre metoder for å legge elementene i grunnen slik som boring, sprengning, innstøpning, «microtrenching» og andre drivemetoder.

Forskriften omfatter også ledningsanlegg som er lagt på eller over grunnen med beskyttende overdekning, langs veg- eller jernbanebruer, eller under bygninger eller konstruksjoner.

Åpne kanaler og magasiner for overvann omfattes etter dette ikke av forskriften.

I sjø og vassdrag omfatter forskriften også deler av ledningsnett som flyter, ligger på bunnen eller er i vannmassene (i vannsøylen).

Forskriften har samme geografiske virkeområde som plan- og bygningsloven, dvs. land inkludert vann og vassdrag, og sjøområder ut til en nautisk mil utenfor grunnlinjene.

Både plan- og bygningsloven og annen lovgivning kan ha regler om dokumentasjon som gjelder andre ledninger enn forskriften her, eller som har ytterligere krav til dokumentasjon ut over hva som framgår av forskriften her. Byggesaksforskriften har for eksempel krav til dokumentasjon av søknadspliktige tiltak uavhengig av om tiltaket faller inn under definisjonen for allmenntilgjengelige ledningsnett. Forskrift om elektriske forsyningsanlegg har for eksempel egne krav til dokumentasjon av slike anlegg.

Andre ledd utvider det saklige virkeområdet for ledninger i eller langs offentlig veg, inkludert vegarealet og sideareal ut til 3 meter fra vegkanten, eventuelt ytterligere sideareal dersom den offentlige veggrunnen strekker seg lenger ut. Vegarealet omfatter både areal for kjørende, syklende og gående trafikanter.

Utvidelsen omfatter følgende ledninger:

- Lokalt ledningsnett, inkludert frittstående ledningsnett for en enkelt eller noen få sluttbrukere, er omfattet av forskriften der ledningen ligger i offentlig veggrunn.
- Ledninger som hører til vegens belysning, drift eller konstruksjon, inkludert tilhørende trekkerør, som f.eks. signalkabler og dreneringsrør.

- Ledninger, inkludert tilhørende trekkerør, som hører til drift eller konstruksjon av jernbane, sporvogn og liknende når ledningene er lagt i veggrunnen. Vanligvis vil det gjelde sporvogn som går i gategrunn eller i forbindelse med planovergang for jernbane.

Ledningseieren er etter definisjonen i § 2 bokstav h også i disse tilfellene den som har ansvaret for at de aktuelle ledningene fungerer og er i drift. Det vil derfor være eieren av det lokale ledningsnett som er ansvarlig for å dokumentere sitt eget anlegg etter kravene i forskriften her for de delene av anlegget som ligger i eller langs offentlig veg.

Tredje ledd utvider det saklige virkeområdet i grunn som er omfattet av jernbaneloven. Forskriften gjelder her også trekkerør som tilhører jernbanen.

Fjerde ledd. Forskriften omfatter ikke elementer i luften som f.eks. luftledninger og master. Den omfatter heller ikke elementer på, gjennom eller i bygninger som f.eks. kabler festet på bygning.

Forskriften omfatter koplingselementer mellom nedgravde og åpne deler av ledningsanlegget, som f.eks. en stolpe med nedføringskabel til grunnen fra ledningsanlegg i luften. Koplingselementer på eller i overflaten mellom nedgravde elementer, som f.eks. koplingsbokser eller mindre transformatorbokser, er også omfattet.

Selv om forbindelseselementet (noden) sett fra ledningseierens side kan være en stor og komplisert konstruksjon med mange interne ledninger og koplinger som det for ledningseieren er viktig å dokumentere i ledningseierens ledningsforvaltningssystem, gjelder forskriften bare forbindelseselementets ytre avgrensning. Selv om forskriften ikke gjelder ledningsanlegg som går gjennom bygninger, vil ledningseieren av egen interesse som regel også ønske å dokumentere slike deler. Måten dette gjøres på vil imidlertid måtte tilpasses det konkrete tilfellet og ledningseierens behov. Standarden vil heller ikke uten videre dekke slike tilfeller.

Forskriften gjelder ikke ledninger til drenering i landbruket selv om dreneringen føres ut i et allmenntilgjengelig ledningsnett for overvann. Forbindelsen mellom det allmenntilgjengelige ledningsnett og dreneringsanlegget er å regne som en stikkledning og faller dermed inn under bestemmelsene som gjelder for stikkledninger.

Forskriften gjelder ikke rørledninger i sjø for transport av petroleum, jf. plan- og bygningsloven § 1-3 første ledd.

Femte ledd. For ledningsanlegg eller del av et slikt anlegg som er klassifisert som skjermingsverdige objekter og infrastruktur etter sikkerhetsloven, jf. sikkerhetsloven § 7-2, gjelder kun bestemmelsene i § 4 om ledningseierens plikt til å dokumentere egne ledningsanlegg. Oppbevaring av opplysningene må følge reglene i sikkerhetsloven. Dette er ikke til hinder for å utlevere eller tilbakerapportere opplysninger om slike ledninger etter en konkret vurdering.

For objekter og infrastruktur som er utpekt som skjermingsverdige, men som ikke er klassifisert, gjelder også de øvrige bestemmelsene i forskriften. Det omfatter også plikten til å utlevere dokumentasjon og påvisning.

Sjette ledd. Forskriften gjelder utveksling av informasjon mellom ledningseiere og utbyggere. I de fleste tilfeller vil verken ledningseieren eller utbyggeren være grunneier eller tilsvarende rettighetshaver. Dersom utbyggeren er eller representerer grunneieren eller tilsvarende rettighetshaver, vil vedkommende kunne sette strengere krav for å gi ledningseieren rett til å føre fram ledninger enn det som framgår av forskriften her. Annen rettighetshaver kan for eksempel være tomtefester.

Forskriften begrenser heller ikke myndighetenes adgang til å sette strengere krav til utveksling av informasjon når dette er basert på hjemmel i lov. Vegmyndigheten har for eksempel selvstendig hjemmel til å kreve innmålingsdata for ledningstraséer i veg etter forskrift om saksbehandling og ansvar ved legging og flytting av ledninger over, under og langs offentlig veg.

§ 4 Ledningseierens plikt til å dokumentere egne ledningsanlegg

Ledningseieren skal stedfeste og dokumentere egne ledningsanlegg i henhold til standard utgitt av Statens kartverk eller likeverdig internasjonalt akseptert standard.

Kravet etter første ledd gjelder når ledningseieren

- a) etablerer et nytt ledningsanlegg
- b) utfører arbeider som endrer egne eksisterende ledningsanlegg
- c) utfører arbeider som avdekker et eget eksisterende ledningsanlegg, når dette ikke tidligere er målt inn eller dokumentert i henhold til gjeldende krav etter første ledd, eller det er feil i denne dokumentasjon.

Før stikkledning koples til allmenntilgjengelig ledningsanlegg, kan ledningseieren kreve at eier av stikkledningen stedfester og dokumenterer stikkledningen i henhold til standard utgitt av Statens kartverk eller likeverdig internasjonalt akseptert standard.

Til § 4

Første ledd slår fast ledningseierens plikt til å dokumentere den delen av eget ledningsanlegg, inkludert tilhørende trekkerør og alle stikkledninger, som avgrenset av § 3. Plikten gjelder også eiere av ledninger i veg- og jernbanegrund som nevnt i § 3 andre og tredje ledd.

Ledningseieren skal sørge for at nye og endrede ledningsanlegg blir stedfestet og dokumentert slik at anlegget kan stedfestes (lokaliseres) på en effektiv og sikker måte, jf. plan- og bygningsloven § 2-3 første ledd. Kravene anses oppfylt når dokumentasjonen følger standard for «Stedfesting av ledninger og andre anlegg i grunnen, sjø og vassdrag» utgitt av Kartverket¹. I prinsippet kan også likeverdig

¹ Se Kartverkets [nettsider](#).

internasjonalt akseptert standard følges, men noen slik finnes ikke i dag. Ved felles framføring av mange enkeltledninger, for eksempel i form av kabelbunter, er det tilstrekkelig å dokumentere fellesføringen – ikke hver enkelt ledning.

Andre ledd. Kravene gjelder ved nyanlegg, ved endring av eksisterende anlegg og i forbindelse med arbeider som avdekker eksisterende ledningsanlegg så langt ledningene ikke tidligere er dokumentert i henhold til gjeldende krav.

Tredje ledd. Det følger av definisjonen for ledningsanlegg at stikkledningene er en del av anlegget. Ledningseieren er forpliktet til å sørge for at alle nye stikkledninger blir stedfestet, dokumentert og arkivert. Ledningseieren kan i den forbindelse kreve at eieren av stikkledningen (om ledningseieren ikke selv eier stikkledningen) stedfester og dokumenterer stikkledningen før denne koples til ledningsanlegget. Departementet legger til grunn at standardens krav til stedfesting og dokumentasjon av stikkledninger vil være enklere enn for ledningsnett for øvrig.

§ 5 Utlevering av opplysninger og påvisning av ledningsanleggets beliggenhet på stedet

Ledningseieren skal på forespørsel utlevere opplysninger om plassering av ledningsanlegget, og om påliteligheten av opplysningene, til utbyggeren eller andre som har et saklig behov for opplysningene. Dokumentasjonen skal blant annet omfatte kart som viser ledningsanleggets beliggenhet i grunnriss og høyde med koordinater i nasjonalt geodetisk grunnlag. Plikten omfatter også opplysninger om ledningsanlegg som er tatt ut av bruk.

Gjelder forespørselen ledningsanlegg som skal være dokumentert i henhold til kravene i §§ 4 eller 6, skal opplysningene utleveres i henhold til standard utgitt av Statens kartverk eller likeverdig internasjonalt akseptert standard. Gjelder forespørselen ledningsanlegg som ikke er dokumentert i henhold til de forannevnte kravene, skal ledningseieren gi opplysninger om anlegget så langt dette er kjent.

Dersom ledningseieren mener at dokumentasjonen ikke er tilstrekkelig nøyaktig eller pålitelig til at vedkommende arbeid kan utføres uten fare for skade, skal ledningseieren påvise hvor ledningsanlegget er plassert. Plikten til påvisning gjelder ikke for stikkledning som ledningseieren ikke har ansvar for at fungerer og er i drift.

Opplysninger som er omfattet av taushetsplikt, skal bare overlates til personer som har saklig behov og er godkjent for tilgang til slik informasjon. Forespørsel om utlevering av opplysninger til bruk i forberedende planlegging, prosjektering og liknende, kan avslås helt eller delvis når opplysningene er omfattet av taushetsplikt.

Den som utleverer opplysninger om eller påviser ledning, skal opplyse om eventuell taushetsplikt og hvilket regelverk eller annet rettsgrunnlag som gjelder for behandlingen av opplysningene.

Plikten til utlevering gjelder ikke skjermingsverdig informasjon som er sikkerhetsgradert etter sikkerhetsloven.

Til § 5

Første ledd. Ledningseieren skal på forespørsel utlevere geografiske opplysninger om eget ledningsanlegg som avgrenset av § 3 til den som har saklig behov for dette. Det omfatter posisjonsopplysninger (bl.a. geodata i form av x, y og z-koordinater i nasjonalt geodetisk grunnlag), men også andre opplysninger som gjør det mulig å finne ledningsanlegget uten å skade disse, f.eks. fotografi eller videoopptak, typebetegnelser, beskrivelser av utseende, ytre materialer og dimensjoner. Dokumentasjonen må i alle tilfeller omfatte kart som viser ledningsanleggets beliggenhet i grunnriss og høyde (x, y og z).

Hva som menes med *saklig behov* er omtalt på følgende måte i Prop. 110 L (2016-2017) s. 54:

«Den som skal detaljprosjekttere et nytt anlegg eller grave i et begrenset område vil kunne ha behov for nøyaktige opplysninger om lokalisering, utseende og ytre dimensjoner, men vanligvis ikke opplysninger som sier noe om anleggets kapasitet og egenskaper. Den som skal planlegge utbygging i et større område vil ikke nødvendigvis ha tilsvarende detaljert behov for eksakt lokalisering av anlegget. Kommunen vil på den annen side som plan- og bygningsmyndighet kunne ha saklig behov etter bestemmelsen her for mer heldekkende geografiske oversikter over ledningsnett. Med saklig behov menes ikke bare overfor den som direkte mottar opplysningene, men også andre som vedkommende har satt til å dekke dette behovet.»

Utleveringsplikten gjelder tilsvarende for ledninger i veg- og jernbanegrund som nevnt i § 3 andre og tredje ledd.

Andre ledd. For ledningsanlegg som skal være dokumentert i henhold til kravene i § 4, dvs. de nye strengere kravene som innføres med forskriften, skal opplysningene utleveres i henhold til standard og tilhørende produktspesifikasjoner for ledninger i grunnen utgitt av Kartverket². I prinsippet kan også likeverdig internasjonalt akseptert standard benyttes, men noen slik finnes ikke i dag. Standarden og de tilhørende produktspesifikasjonene er basert på digital informasjonsutveksling, men dette kan avvikes etter avtale.

For eldre ledningsanlegg fra før forskriften trådte i kraft som ikke er dokumentert etter disse kravene, skal opplysningene utleveres på best mulig måte. Bestemmelsen innebærer en plikt for ledningseieren til å utlevere «det man har» i den grad det er relevant for å gjenfinne ledningsanlegget. Gjeldene krav i henhold til standarden og tilhørende produktspesifikasjoner bør likevel følges så langt dataene gjør dette mulig, men det vil være opp til ledningseieren å avgjøre om dette er mulig og hvilket format informasjonen skal ha.

² «Stedfesting av ledninger og andre anlegg i grunnen, sjø og vassdrag». Sammen med standarden er det godkjent to produktspesifikasjoner som beskriver hvordan informasjonen skal utveksles, se Kartverkets [nettsider](#).

Plikten omfatter også opplysninger om ledningsanlegg som er tatt ut av bruk. Dette kravet gjelder så lenge ledningene ligger fysisk i bakken. Blir de fjernet er det ikke lenger behov for å ta vare på opplysningene og heller ikke krav om utlevering.

Tredje ledd. Dersom dokumentasjonen ikke er tilstrekkelig nøyaktig eller pålitelig til at arbeidet kan utføres uten fare for skade, skal ledningseieren påvise hvor ledningene er plassert på stedet, jf. plan- og bygningsloven § 2-3 andre ledd fjerde punktum som lyder: «Mener eieren at et bestemt arbeid ikke kan utføres uten fare for skade på infrastrukturen, skal han påvise hvor infrastrukturen er plassert.»

Det er altså ledningseieren som avgjør om det er nødvendig med påvisning. Ledningseieren må gjøres en risikovurdering basert på et forsvarlig skjønn hvor terskelen for å måtte utføre påvisning i praksis vil være lav. Påvisning vil normalt alltid være nødvendig dersom ledningsdokumentasjonen er uklar, unøyaktig, mangelfull eller har en kvalitet som kan gi grunnlag for misforståelser. Ledningseierens risikovurdering må bygge på en konkret og samlet vurdering av dokumentasjonens beskaffenhet sett opp mot hvordan en normalt forstandig utbygger vil forstå og bruke dokumentasjonen i utførelsen av gravearbeidene. Ledningseieren må kunne forutsette at utbyggeren opptre forsvarlig og utviser aktsomhet i sine vurderinger av den mottatte dokumentasjon og i sin fremferd på gravestedet.

Påvisning av andre grunner, f.eks. etter ønske fra den som skal utføre arbeidet eller påvisning som følger av krav etter annet regelverk, utføres på slikt grunnlag og omfattes ikke av forskriften her.

Plikten til å gi opplysninger og eventuelt påvise ledninger endrer ikke utbyggerens aktsomhets- og undersøkelsesplikt. En utbygger må også ta høyde for at det kan være ukjente ledninger eller andre installasjoner på stedet. Mottatte opplysninger etter forskriften her og påvisning innebærer i seg selv ingen tillatelse til å grave eller gjøre andre inngrep i grunnen. Utbyggeren har alltid et selvstendig ansvar for å vurdere utleverte ledningsopplysninger, og eventuelt sørge for fagkyndig påvisning basert på de utleverte opplysningene.

Fjerde ledd. Plikten til utlevering gjelder uten hensyn til eventuell taushetsplikt. Opplysninger som er omfattet av taushetsplikt må behandles i samsvar med det regelverket som hjemler taushetsplikten. Den som utleverer opplysningene skal opplyse om taushetsplikten og hvilket regelverk som gjelder for behandlingen av opplysningene. Taushetsplikten bør framgå av det materialet som utleveres, som f.eks. med påskrift om taushetsplikt. Den som utleverer opplysningene kan kreve at mottaker bekrefter taushetsplikten med erklæring, sikkerhetsavtale eller liknende.

Skjermingsverdige opplysninger, jf. sikkerhetsloven §§ 5-1 og 7-1, må behandles etter kravene i eller med hjemmel i sikkerhetsloven. Opplysninger som er omfattet av informasjonssikkerhet i kraftforsyningen, jf. energiloven § 9-3, må behandles etter kravene i eller med hjemmel i energiloven.

Opplysninger som er omfattet av lovbestemt taushetsplikt skal bare overlates til personer som har saklig behov og er godkjent for tilgang til slik informasjon.

Kravene og prosedyrene for å bli godkjent vil være avhengig av det regelverket som hjemler taushetsplikten.

Utleveringsplikten gjelder ikke skjermingsverdig informasjon som er sikkerhetsgradert etter sikkerhetsloven, jf. sikkerhetsloven § 5-3. Plikten gjelder heller ikke ledninger som er klassifisert som skjermingsverdige objekter og infrastruktur etter sikkerhetsloven, jf. § 3 femte ledd i forskriften her.

Utleveringspliktige opplysninger, slik disse er definert etter standarden nevnt i andre ledd, som ikke er sikkerhetsgradert, men som regnes som skjermingsverdige, skal imidlertid utleveres.

§ 6 Tilbakerapportering

Dersom en utbyggeren utfører arbeider som avdekker et ledningsanlegg, skal utbyggeren rapportere resultatet av arbeidet tilbake til ledningseieren i henhold til standard utgitt av Statens kartverk eller likeverdig internasjonalt akseptert standard. Blir ledningsanlegget ikke flyttet, skal utbyggeren dokumentere dette. Blir anlegget flyttet eller endret, skal utbyggeren stedfeste og dokumentere dette. Kravet gjelder ikke når ledningseieren påtar seg å dokumentere anlegget i samsvar med kravene i § 4. Kravet gjelder ikke ukjente ledningsanlegg som ikke lar seg identifisere.

Kravet gjelder uten hensyn til eventuell taushetsplikt.

Til § 6

Utbygger skal rapportere resultatet av arbeidet tilbake til eventuelle ledningseiere som har ledningsanlegg utbyggeren kommer i kontakt med. Utbyggeren skal rapportere om ledningsanlegget ble flyttet eller ble liggende på opprinnelig plass. Dersom et ledningsanlegg blir flyttet, skal det stedfestes etter samme krav som for nyanlegg. Opplysningene skal rapporteres i henhold til standard og tilhørende produktspesifikasjoner utgitt av Statens kartverk³. I prinsippet kan også likeverdig internasjonalt akseptert standard benyttes, men noen slik finnes ikke i dag. Standarden og de tilhørende produktspesifikasjonene er basert på digital informasjonsutveksling, men dette kan fravikes etter avtale.

Plikten gjelder uavhengig av om utbyggeren har forespurt om opplysninger etter § 5 eller ikke, forutsatt at det gjelder et ledningsanlegg som det er knyttet utleveringsplikt til etter forskriften her. Dersom en utbygger oppdager et ledningsanlegg under arbeidene, må vedkommende undersøke hvem som er ledningseieren og rapportere resultatet av arbeidet til denne selv om ledningsanlegget ikke var kjent på forhånd.

Tilbakerapporteringsplikten gjelder uavhengig av om arbeidet gjelder etablering av et nytt ledningsanlegg eller vedlikehold, feilsøking, reparasjon eller liknende

³ «Stedfesting av ledninger og andre anlegg i grunnen, sjø og vassdrag». Sammen med standarden er det godkjent to produktspesifikasjoner som beskriver hvordan informasjonen skal utveksles, se Kartverkets [nettsider](#).

arbeider på et nærliggende ledningsanlegg, eller om arbeidene gjelder helt andre formål, som f.eks. veganlegg eller oppføring av bygning.

Blir flere forskjellige ledningsanlegg berørt av arbeidene, skal det gis tilbakerapportering til hver enkelt ledningseier.

Kravet om tilbakerapportering gjelder uten hensyn til eventuell taushetsplikt.

Eget ledningsanlegg dokumenteres etter § 4. Andres ledningsanlegg dokumenteres etter § 6. En ledningseier kan likevel påta seg å dokumentere eget og andres ledningsanlegg som om vedkommende stod for arbeidene selv. Ved koordinerte arbeider f.eks. i bygater som berører flere forskjellige ledningseiere, kan det være aktuelt at en av ledningseierne påtar seg ansvaret for å sørge for at alle ledningsanleggene blir målt inn og dokumentert i henhold til kravene i §§ 4 og 6.

Det er ikke knyttet rapporteringsplikt til ledningsanlegg som ikke lar seg identifisere. Det kan likevel være at vegmyndighet, grunneier eller kontraktør setter slike krav, som f.eks. for arbeider i offentlig veggrunn.

§ 7 Frister og eventuell betaling

Fristen for å utlevere dokumentasjon etter § 5 første og andre ledd er fem virkedager.

Fristen for å påvise ledningsanlegg etter § 5 tredje ledd er sju virkedager. Ved påvisning i sjø og vassdrag er fristen tjue virkedager.

Ledningseieren kan kreve betaling for å utlevere dokumentasjon. De samlede inntektene må ikke overstige de faktiske kostnadene ved reproduksjon og formidling av informasjonen, med tillegg av en rimelig avkastning av investeringene. Ledningseieren skal på forespørsel kunne dokumentere at kravet er oppfylt. Det kan ikke kreves betaling etter denne bestemmelsen fra eier eller annen rettighetshaver til grunnen der ledningene ligger, uten etter særskilt avtale.

Nødvendig påvisning skal skje uten krav om ytterligere betaling, med mindre

- a) påvisning skal skje utenfor normal arbeidstid
- b) det gjelder gjentatt påvisning av samme ledningsanlegg innenfor fastsatt gyldighetsperiode for påvisningen
- c) avbestilling skjer for sent
- d) gjennomføringen av påvisningen er blitt unødig tidkrevende eller forsinket på grunn av andre forhold som skyldes utbyggeren.

Fristen for tilbakerapportering etter § 6 er tjue virkedager etter at den aktuelle delen av ledningsanlegget er dekket til. Slik tilbakerapportering eller melding skal skje uten krav om betaling.

Partene kan avtale andre frister. Partene kan avtale at tilbakerapporteringen skal skje mot betaling.

Til § 7 Frister og eventuell betaling

Første og andre ledd angir de tidsfristene som ledningseieren har til å utlevere dokumentasjon og gjennomføre eventuell påvisning. Fristene regnes fra utbyggerens bestilling er kommet inn til ledningseieren eller den ledningseieren har satt til å besørge utlevering og påvisning. Lørdager, offentlige fridager og helligdager regnes ikke som virkedager. Ferieavvikling påvirker ikke fristberegningen.

Tredje ledd angir det maksimale taket på betalingen som kan kreves for utlevering av dokumentasjon etter § 5. Bestemmelsen innebærer ingen plikt til å ta betalt.

Betalingen kan i sum ikke overstige de faktiske kostnadene ved reproduksjon og formidling av informasjonen, eventuelt med tillegg av en rimelig avkastning av investeringene. «Rimelig avkastning» skal forstås på samme måte som etter offentliglova § 8 fjerde ledd, jf. direktiv (EU) 2003/98. Formuleringen er ytterligere presisert i fortalen til direktiv (EU) 2019/1024 punkt 37 der det framgår at en rimelig avkastning ikke må overstige sentralbankens faste rente med mer enn 5 prosentpoeng. Kostnader knyttet til etablering av informasjonen og til drift og vedlikehold av ledningsdatabasene, kan ikke medregnes. Dersom ledningseieren har satt bort arbeidet med å utlevere ledningsinformasjonen til en operatør, er det ledningseierens ansvar å passe på at operatøren ikke tar mer betalt av utbyggeren eller andre som får informasjonen utlevert, enn det som er lovlig etter forskriften her. Ledningseieren må på forespørsel kunne dokumentere at betalingssatsene ikke overstiger taket etter andre punktum. Det er ikke krav om at ledningseieren har denne dokumentasjonen klar til enhver tid, men den må lages og fremlegges dersom det kommer en forespørsel. Det vil vanligvis være tilstrekkelig at ledningseieren setter opp beregningsgrunnlaget én gang, og så oppdatere dette med nye tall i forbindelse med pris- og kostnadsendringer som skjer over tid. Det vil i utgangspunktet være tilstrekkelig å gjøre dette basert på tall hentet fra siste års regnskap. Forskriften regulerer ikke betalingen mellom operatøren og ledningseieren.

Fjerde punktum slår fast at det ikke uten avtale kan kreves betaling fra eier eller annen rettighetshaver til grunnen der ledningene ligger. I utgangspunktet kan det således ikke kreves betaling av vegmyndigheten når denne har behov for tilgang til dokumentasjon av ledninger i eller langs offentlig veg.

Fjerde ledd. I utgangspunktet kan det ikke kreves betaling for påvisning.

Bestemmelsen åpner for å kunne ta betalt for påvisning utenfor ordinær arbeidstid. Med ordinær arbeidstid siktes det til de begrensinger som fremgår av arbeidsmiljøloven. Dersom utbyggeren ønsker at påvisningen skal fortsette ut over ordinær arbeidstid i stedet for å bli gjenopptatt neste virkedag, kan ledningseieren kreve vederlag for dette.

Ledningseieren kan videre ta betalt for gjentatt påvisning av samme ledningsanlegg innenfor fastsatt gyldighetsperiode for påvisningen. For slik gjentatt påvisning gjelder det alminnelig avtalefrihet for fastsetting av vederlaget. Forskriften regulerer

ikke gyldighetsperiodens lengde, som kan fastsettes ensidig av ledningseieren ut fra en forsvarlighetsvurdering.

Ledningseieren kan dessuten ta betalt for påvisning som ikke er avbestilt innen avtalt tid, eller når gjennomføringen er blitt unødig tidkrevende eller forsinket på grunn av andre forhold som skyldes utbyggeren.

Femte ledd regulerer fristen for tilbakerapportering etter § 6. Utbyggeren kan ikke kreve betaling for slik tilbakerapportering, med mindre det er inngått avtale om dette. Dersom ledningseieren ønsker annen tilbakerapportering enn det som framgår av forskriften her, f.eks. basert på andre formater, mer detaljert informasjon og med høyere nøyaktighet, kan utbyggeren kreve vederlag for dette.

Sjette ledd fastsetter at partene kan avtale andre frister enn de som framgår av forskriften. Hvis det avtales andre frister, gjelder ikke de forskriftsbestemte begrensningene for å ta betalt for tjenesten eller størrelsen på vederlaget.

§ 8 Taushetsplikt

Alle som får tilgang til opplysninger om ledningsanlegg som er omfattet av lovbestemt taushetsplikt, har taushetsplikt om innholdet. Taushetsplikten gjelder også etter at arbeidet eller tjenesten er avsluttet.

Virksomhet som behandler skjermingsverdig informasjon, skal sørge for et forsvarlig sikkerhetsnivå for informasjonen. Skjermingsverdig informasjon kan nektes utlevert dersom mottakeren ikke kan godtgjøre et forsvarlig sikkerhetsnivå for informasjonen.

Til § 8

Taushetsplikt kan følge av lov, instruks eller avtale. Hva taushetsplikten omfatter, fremgår av rettsgrunnlaget for taushetsplikten. Et brudd på taushetsplikten kan medføre straff, erstatningsansvar, eller andre reaksjoner. Brudd på lovbestemt taushetsplikt er staffebelagt etter straffeloven § 209.

Taushetsplikten er ikke til hinder for å utlevere opplysninger til den som har saklig behov, se § 5 i forskriften her. Dersom opplysningene er omfattet av taushetsplikt, skal den som utleverer opplysninger om eller påviser ledningsanlegget opplyse om dette.

Pliktene etter forskriften her om dokumentasjon, utlevering og tilbakerapportering, er i utgangspunktet å regnes som tjenstlig behov etter sikkerhetsloven § 5-4 og kraftberedskapsforskriften § 6-1.

Ledningseieren kan kreve taushetsplikt for opplysninger om tekniske innretninger og fremgangsmåter inkludert drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1. Ledningseieren kan i den forbindelse sette krav til nødvendig informasjonssikkerhet. Krav om slik taushetsplikt og informasjonssikkerhet må ikke være til hinder for dokumentasjon,

utlevering og tilbakerapportering etter forskriften her. Krenkelse av forretningshemmelighet er straffebelagt etter straffeloven § 207.

Virksomhet som behandler informasjon etter plan- og bygningsloven § 2-3 som det er knyttet taushetsplikt til, skal sørge for et forsvarlig sikkerhetsnivå for informasjonen. Det innebærer bl.a. at utleverte opplysninger skal være like skjermet etter bruk som før utleveringen.

§ 9 Ikraftsetting

Forskriften trer i kraft 1. juli 2021.

Bestemmelsene i § 6 og § 7 tredje og fjerde ledd gjelder fra 1. januar 2022. Til 31. desember 2021 kan det tas betaling for utlevering av dokumentasjon og påvisning, jf. § 5, uten de begrensinger som følger av plan- og bygningsloven § 2-3 fjerde ledd.

Til § 9

Bestemmelsene i forskriften gjelder fra 1. juli 2021 med følgende unntak:

- kravene om tilbakerapportering, jf. § 6, gjelder fra 1. januar 2022
- begrensningene i adgangen til å kreve betaling for utlevering og påvisning, jf. § 7 tredje og fjerde ledd, gjelder fra 1. januar 2022